

Vaš anestetik pri zahtevnejši operaciji

Z načrtovano visoko odvisnostjo ali intenzivno nego po operaciji

V tej brošuri boste našli pojasnila o tem, kaj lahko pričakujete od anestetikov pri bolj zahtevnih operacijah, skupaj z okrevanjem na enoti za visoko odvisnost ali za intenzivno nego po operaciji. Napisali so jo anesteziologi, ob pomoči pacientov in predstavnikov pacientov.

Ta brošura ne opisuje različnih vrst anestetikov. Če želite informacije o tem, preberite brošuro **vi in vaš anestetik**, ki je na naši spletni strani na voljo v vašem jeziku:

www.rcoa.ac.uk/patientinfo/translations

Vsebina

Ta brošura pojasnjuje:

- O bivanju na oddelku za intenzivno nego ali oddelku za visoko odvisnost po operaciji
- Kaj se zgodi pred operacijo
- Kako se pripraviti na operacijo
- Kaj se zgodi na dan operacije
- Kaj se zgodi po operaciji
- Kako se s svojim anesteziologom posvetovati o tveganjih in možnostih
- Kje najti več informacij.

Zahtevnejša operacija in intenzivna nega

Enote za intenzivno nego in za visoko odvisnost so posebni oddelki, ki skrbijo za bolnike, ki so kritično bolni. Nekateri pacienti bodo po operaciji ostali na enoti za intenzivno nego ali na enoti za visoko odvisnost, kjer jih bodo pozorno spremljale posebno izobražene medicinske sestre in zdravniki. Enote za intenzivno nego in za visoko odvisnost lahko zagotavljata zdravljenje, ki ni na voljo na običajnih enotah. Vaš kirurg ali anesteziolog se bo z vami pogovoril o tem, ali po operaciji potrebujete bivanje na intenzivni enoti ali enoti za visoko odvisnost.

Klinika za predoperativno oceno za zahtevnejše operacije (klinika za predoperativno oceno)

Običajno vas nekaj tednov pred operacijo pokličejo, da pridete na predoperativni pregled. Koristno je, da za podporo s sabo pripeljete družinskega člana ali prijatelja.

Prosimo, če s seboj prinesete:

- seznam zdravil, ki jih jemljete, ali svojih zdravil v običajni embalaži
- morebitne informacije o opravljenih testih in zdravljenjih iz drugih bolnišnic
- informacije o alergijah ali morebitnih težavah, ki ste jih imeli vi ali vaši družinski člani z anestetiki
- morebitne rezultate nedavnih meritev krvnega tlaka.

Medicinska sestra vas bo podrobno izprašala o vašem zdravju in stopnji aktivnosti.

- Opravili bodo oziroma bodo od vas zahtevali, da opravite krvne preiskave, EKG (elektrokardiogram) in včasih tudi druge preiskave. Morda boste morali opraviti kardiopulmonalno obremenitveno testiranje (CPETH) na sobnem kolesu, da preverijo, kako dobro delujejo vaša pljuča in srce v mirovanju in med telovadbo. Tako lahko predvidijo, kako dobro se bo vaše telo spopadlo z operacijo in okrevanjem. Zdravnikom bo pomagalo določiti, kako tvegana je za vas operacija in ali boste morali po operaciji okrevati na oddelku za visoko odvisnost oziroma oddelku za intenzivno nego.
- Pred operacijo lahko opravite program vadbe in prehrane, da boste v formi. Temu se reče 'prehabilitacija'.
- Anesteziolog se bo mogoče z vami pogovoril o anesteziji in tveganjih, ki jih ta predstavlja za vas. Če vam tega ne ponudijo, pa bi se vendar radi pogovorili z anesteziologom, prosite, da vam to omogočijo.
- Če imate druge zdravstvene težave (kot so na primer sladkorna bolezen, astma, visok krvni tlak, slabokrvnost ali epilepsija), vas bo osebje na kliniki povprašalo o tem. Če jih je mogoče izboljšati, boste morda morali obiskati druge strokovnjake ali svojega osebnega zdravnika. Včasih bo morda treba vaše zdravljenje spremeniti. Lahko se zgodi, da bo treba vašo operacijo odložiti, dokler se vaše zdravje ne izboljša.
- Medicinska sestra vam bo dala nekaj informacij o tem, kaj se dogaja pred, med in po operaciji. To je pravi čas za vaša vprašanja in pogovor o morebitnih pomislekih.
- Dobili boste jasna navodila, kdaj morate pred operacijo prenehati uživati hrano in pijačo. Pomembno je, da se teh navodil držite. Če je med anestezijo v želodcu hrana ali tekočina, lahko pride v grlo in preide v pljuča.
- Dati vam morajo tudi navodila glede vseh zdravil, ki jih jemljete, in o tem, ali jih morate jemati vse do dneva operacije.

Naredite lahko veliko, da se pripravite na kirurški poseg in čas okrevanja. Bolj zdravi bolniki, ki lahko izboljšajo svoje zdravstveno stanje in raven aktivnosti, hitreje okrevajo po operaciji, po njej pa imajo tudi manj zapletov.

Naši viri **Fitter Better Sooner** vam bodo zagotovili informacije, ki jih potrebujete, da boste boljše pripravljene in obveščene pred operacijo. Če želite več informacij v vašem jeziku, obiščite našo spletno stran: www.rcoa.ac.uk/patientinfo/translations

Na dan operacije

Bistveno je, da natančno upoštevate navodila, ki ste jih prejeli glede uživanja hrane in pijače ter jemanja zdravil.

Srečanje z vašim anesteziologom

Z anesteziologom se boste morda sestali v kliniki za predoperativno oceno. Če ne, boste svojega anesteziologa spoznali v bolnišnici na dan vaše operacije. Anesteziolog je zdravnik, ki se je specializiral za anestezijo, zdravljenje bolečine in oskrbo bolnikov na oddelku za intenzivno nego.

Lahko da:

- vas ponovno vprašajo o vašem zdravju in pojasnijo ali potrdijo informacije, ki so bile zabeležene v kliniki za predoperativno oceno
- pregledajo rezultate vaših testov
- prisluhnejo vašemu srcu in dihanju
- pregledajo vaš vrat, čeljusti, usta in zobe

Anesteziolog se bo z vami pogovoril o anesteziji in morebitnih dodatnih postopkih, ki bodo potrebni za oskrbo med operacijo in po njej, ter o načinih lajšanja bolečin. Odgovoril bo na vaša vprašanja in se pogovorili o morebitnih skrbah, ki jih imate v zvezi z anestezijo.

Priprave na operacijo

- Prosili vas bodo, da se preoblečete v medicinsko haljo in vam bodo morda odvzeli mere za kompresijske nogavice. Kompresijske nogavice pomagajo preprečiti nastanek krvnih strdkov v nogah.
- Morda boste morali opraviti dodatne krvne preiskave.
- Član osebja bo izpolnil kontrolni seznam in vas pospremil v operacijsko sobo. Do operacijske sobe se boste odpravili peš ali z invalidskim vozičkom ali hojico.
- Če nosite očala, kontaktne leče, slušne aparate ali zobne proteze, jih lahko nosite tudi v operacijski dvorani. Preden začne anestetik delovati, jih boste morali odstraniti, da se ne poškodujejo ali premaknejo.

Kirurški oddelek (operacijska soba)

Ob prihodu v operacijsko sobo bo osebje potrdilo vašo identiteto, operacijo, ki jo opravljate, in morebitne alergije. Če imate kakršna koli vprašanja ali pomisleke, se z njimi obrnite na osebje.

- Za vas bodo skrbeli anesteziolog, osebje, ki pomaga anesteziologu, in operacijske medicinske sestre. Prisotni so lahko tudi anesteziologi na usposabljanju in študenti medicine. Lahko poveste, če vam ne ustreza, da so prisotni študenti.
- Povezani ste s stroji, ki nenehno spremljajo vašo srčno frekvenco, krvni tlak in raven kisika. Z lepljivimi blazinicami na prsnem košu boste povezani s srčnim monitorjem, z majhno sponko na prstu ali ušesni mečici pa boste merili raven kisika v krvi.
- Anesteziolog bo z iglo vstavil kanilo (tanko plastično cevko) v veno na hrbtni strani vaše roke ali dlani. Uporablja se za dovajanje zdravil in tekočine („kapalka“) med

operacijo. Lahko da bodo najprej na mesto vboda nanесли anestetično kremo, ki območje omrtviči.

- V nekaterih primerih bo potrebno v vrat vstaviti še eno kanilo, tako imenovano centralno linijo, da vam bodo lahko dajali zdravila in vas spremljali med operacijo in po njej. O tem se bo z vami pogovoril anesteziolog.
- Glede na vrsto operacije in vaše splošno zdravstveno stanje lahko anesteziolog v arterijo vstavi drugo vrsto kanile, ki se imenuje arterijska linija. To običajno storijo, ko že spite. Omogoča neprekinjeno merjenje krvnega tlaka, med operacijo pa se lahko uporablja tudi za nadaljnje krvne preiskave.
- Če ste prejeli spinalno ali epiduralno anestezijo za lajšanje bolečin, bo to običajno storjeno, preden boste prejeli splošno anestezijo.

Ko bodo vse priprave končane, vam bo anesteziolog dovajal kisik za dihanje skozi masko, medtem ko vam bo v kanilo počasi vbrizgal anestetik. Od tega trenutka se do konca operacije ne boste zavedali ničesar več.

Po tem ko zaspate, vam lahko pri nekaterih operacijah vstavijo tudi drugo opremo, ki ekipi pomaga spremljati vaše stanje med operacijo in vam dovajati tekočino.

Transfuzija krvi

Transfuzija krvi je možna pri vseh večjih operacijah. Kri se daje le, če je to nujno potrebno. Če ne želite transfuzije krvi, se morate o tem posvetovati z zdravnikom dovolj zgodaj pred operacijo.

Več o transfuziji krvi in morebitnih alternativah se lahko pozanimате pri svojem anesteziologu. Lahko pa obiščete spletno mesto NHS (nacionalne zdravstvene službe): www.nhs.uk/what-we-do/blood-services/blood-transfusion

Lajšanje bolečin

Dobro lajšanje bolečin je pomembno. Tako se boste bolje počutili, hitreje okrevali in zmanjšali možnost nekaterih zapletov.

Če lahko po operaciji udobno globoko dihate in dobro kašljate, je verjetnost za nastanek okužbe prsnega koša manjša.

Če lahko premikate noge in hodite, je verjetnost nastanka krvnih strdkov (globoke venske tromboze ali DVT) v nogah ali drugje manjša.

Redno boste prejeli zdravila za lajšanje bolečin v obliki tablet ali peroralne tekočine ali v kanilo. Morda bi bilo primerno, da vam ponudijo eno ali več naslednjih oblik lajšanja bolečin, o katerih se bo z vami pogovoril vaš anesteziolog.

Epiduralna anestezija

Anesteziolog z iglo vstavi tanko plastično cevko (kateter) med kosti hrbta. To običajno opravijo pred spanjem. Med operacijo in še nekaj dni po njej se skozi to cevko daje lokalni anestetik. Med uporabo epiduralne anestezije lahko otrpnejo prsni koš, trebuh in noge, vaše noge pa morda ne bodo tako močne kot običajno. To je pričakovati med delovanjem epiduralne anestezije in se bo normaliziralo, ko bo lokalni anestetik prenehal delovati.

Za več informacij o epiduralni anesteziji v vašem jeziku obiščite našo spletno stran www.rcoa.ac.uk/patientinfo/translations.

Spinalna anestezija

Lokalni anestetik se vbrizga skozi iglo, nameščeno med kosti v spodnjem delu hrbta, da omrtviči živce od pasu navzdol do prstov na nogah. Otrplost po navadi traja od dve do štiri ure. Vbrizga se lahko tudi dlje časa delujoče zdravilo za lajšanje bolečin, ki lahko deluje osem ur ali več.

Za več informacij o spinalni anesteziji v vašem jeziku obiščite našo spletno stran www.rcoa.ac.uk/patientinfo/translations.

Analgezija pod nadzorom bolnika (PCA)

Je oblika lajšanja bolečin, ki jo nadzorujete sami. Na vašo kanilo je priključena črpalka, ki vsebuje močno sredstvo proti bolečinam. Dobite napravo z gumbom, ki aktivira črpalko. Ko pritisnete na gumb, se vam odmeri majhen odmerek. Črpalka ima varnostne nastavitve, ki preprečujejo, da bi po nesreči odmerili prevelik odmerek.

Katetri za rane

Lokalni anestetik se vbrizga v območje okoli rane preko ene ali več plastičnih cevk. Cilj je omrtvičiti območje okoli rane. Kirurg ali anesteziolog te cevke namesti med operacijo. Priključene so na črpalko, ki neprekinjeno dovaja lokalni anestetik. Katetri za rane lahko ostanejo nameščeni še nekaj dni po operaciji.

Nekaterim bolnikom bo morda treba po operaciji zamenjati načrtovano obliko lajšanja bolečin.

- Nekateri bolniki potrebujejo več lajšanja bolečin kot drugi ali se drugače odzivajo na zdravila za lajšanje bolečin. Občutek tesnobe lahko poveča bolečino, ki jo bolnik čuti.
- Če čutite bolečino, se lahko predpisani odmerek zdravila za lajšanje bolečin poveča, lahko ga prejmete pogosteje ali v različnih kombinacijah.

Po operaciji

Večina bolnikov se bo po operaciji zbudila na oddelku za okrevanje. Medicinska sestra z oddelka bo vedno z vami. Nekateri bolniki bodo morda takoj premeščeni na oddelek za intenzivno nego oziroma oddelek za visoko odvisnost.

Medicinska sestra:

- bo spremljala vaš krvni tlak, raven kisika in utrip
- vam bo dovajala kisik skozi masko ali mehke plastične nastavke, nameščene v nos
- bo ocenila vašo stopnjo bolečine in vam po potrebi dala dodatno sredstvo proti bolečini
- vam bo dala zdravila proti slabosti, če vam bo slabo
- vas bo pokrila z ogrevalno odejo, če vas bo zeblo
- vam bo vrnila zobne proteze, slušne aparate in očala / kontaktne leče, ko boste budni.

Če ste uporabili epiduralno anestezijo za lajšanje bolečin, bo medicinska sestra preverila, kako učinkovita je. Če se počutite neprijetno, lahko vaš anesteziolog prilagodi epiduralno anestezijo ali vam dodatno olajša bolečino.

Oddelek za intenzivno nego ali oddelek za oskrbo z visoko odvisnostjo (ICU ali HDU)

Ko boste budni in vam bo udobno, vas bodo z oddelka za okrevanje premestili na oddelek za intenzivno nego ali na oddelek za oskrbo z visoko odvisnostjo, kjer vas bodo dodatno skrbno spremljali in boste po potrebi prejeli specialistično zdravljenje.

Včasih je treba nekaj ur po končani operaciji nadaljevati z anestezijo oziroma dokler se vaše stanje ne stabilizira. Če boste potrebovali tovrstno oskrbo, vas bo vaš anesteziolog po operaciji premestil naravnost na oddelek za intenzivno nego. Anestetik bo učinkoval še naprej, pri dihanju pa vam bo pomagal ventilator (dihalni aparat). Ko bo vaše stanje to dopuščalo, vam bo ekipa oddelka intenzivne nege omogočila dihanje in postopoma se boste prebudili.

Na oddelku za zdravljenje bolnikov z visoko stopnjo odvisnosti in intenzivno nego bodo za vas skrbeli zdravniki, medicinski tehniki, fizioterapevti in dietetiki. Tesno sodelujejo z vašo kirurško ekipo, da zagotovijo dober potek vašega okrevanja. Med okrevanjem boste morda prestavljeni iz oddelka za intenzivno nego na oddelek za visoko odvisnost.

Morda boste imeli na voljo svojega lastnega medicinskega tehnika ali pa medicinskega tehnika, ki skrbi za dva bolnika. Zagotovili bodo, da se boste počutili udobno in vam dali predpisana zdravila za nadzor bolezni in preprečevanje krvnih strdkov. Nekatera zdravila, ki ste jih jemali doma, boste morda prenehali jemati oziroma jih bodo prilagodili za lažje okrevanje. Sprva boste verjetno potrebovali kapalno infuzijo za dovajanje tekočine v žile, vendar vas bo medicinski tehnik, takoj ko vam bo to mogoče, spodbujal, da pijete in jeste, saj to pomaga pri okrevanju.

Na oddelku za visoko odvisnost in na oddelku za intenzivno nego bodo skrbno spremljali vaš srčni utrip, krvni tlak, dihanje in delovanje ledvic. Morda bo potrebno opraviti krvne preiskave, rentgensko slikanje ali skeniranje, da se preveri, kako napredujete, oziroma diagnosticira morebitne težave. Ko bo vaše okrevanje napredovalo, boste potrebovali manj spremljanja, nekatere vaše kapalne infuzije, cevi in monitorji pa bodo odstranjeni.

Medicinski tehniki in fizioterapevti vas bodo naučili dihalnih vaj, ki jih boste morali redno izvajati. Zelo pomembno je, da lahko globoko dihate in učinkovito kašljate ves čas vašega bivanja na oddelku za intenzivno nego in oddelku za visoko odvisnost. To bo pomagalo preprečiti okužbo prsnega koša.

Fizioterapevti vam bodo pomagali tudi čim prej vstati iz postelje in se začeti gibati. To tudi pomaga pri dihalnih vajah. Gibanje in hoja sta še posebej pomembna za ohranjanje mišične moči, izboljšanje prekrvavitve v nogah in izboljšanje počutja.

Na oddelku za visoko odvisnost in na oddelku za intenzivno nego boste lahko imeli obiskovalce. Vaš medicinski tehnik vam bo znal svetovati o času obiskov in številu dovoljenih obiskovalcev. Za vas bodo morda poskrbeli na oddelku z drugimi bolniki, ki so zelo bolni. Obisk majhnih otrok morda ni primeren in, če je na oddelku veliko dogajanja, bo morda treba obiske začasno omejiti.

Okrevanje in povratek domov

Ko se bo ekipa, ki skrbi za vas na oddelku za intenzivno nego ali za visoko odvisnost prepričala, da varno okrevate, se boste vrnili na kirurški oddelek.

Koliko časa boste preživeli na oddelku za visoko odvisnost ali za intenzivno nego, ter kdaj boste lahko odšli domov, bo odvisno od vrste operacije, ki ste jo imeli, morebitnih zapletov in drugih zdravstvenih težav, ki jih boste morda imeli.

Nekatere bolnišnice nudijo rehabilitacijske programe, kot je izboljšano okrevanje. Več o tem lahko izveste na: www.nhs.uk/conditions/enhanced-recovery

Po operaciji ne boste mogli voziti, zato poskrbite za taksi ali za to, da vas po operaciji pelje domov znanec.

Pred odpustom iz bolnišnice Vam bodo podane informacije o vajah, ki jih boste morali izvajati za lažje okrevanje, pa tudi informacije o oskrbi rane.

Stopite v stik s svojim družinskim zdravnikom ali bolnišnico, v kateri je poseg bil izveden, če:

- ste v hudih bolečinah ali se bolečine poslabšajo
- na področju telesa, kjer ste imeli operacijo, pride do bolečin ali otekanja
- začutite bolečine v prsnem košu ali pride do težav pri dihanju
- imate kakršnekoli pomisleke, ki niso bili navedeni v informacijah o odpustu, ki ste jih dobili v bolnišnici.

Če se počutite zelo slabo, morate čim prej v vam najbližji oddelek za ambulantno oskrbo.

Tveganja in skupno odločanje

Sodobni anestetiki so zelo varni. Obstajajo nekateri pogosti stranski učinki, do katerih lahko pride zaradi anestetikov ali uporabljene opreme, ki običajno niso nevarni ali dolgotrajni. Tveganja se med posamezniki razlikujejo in so odvisna od postopka in anestezijske tehnike.

Vaš anesteziolog se bo z Vami pogovoril o tveganjih, za katere meni, da so relevantna za Vas. O manj pogostih tveganjih se bodo z vami pogovorili le, če menijo, da so za vas relevantna.

Skupno odločanje

Skupno odločanje poskrbi za podporo posameznikov, da sprejmejo odločitve, ki so prave za njih. Je skupni proces, skozi katerega klinični delavec podpira pacienta, da doseže odločitev glede svojega zdravljenja.

Ta pogovor združi:

- Strokovno znanje kliničnega delavca, na primer o možnostih zdravljenja, dokazih, tveganjih in prednostih
- kar pacient najbolje pozna: svoje lastne preference, osebno situacijo, cilje, vrednote in prepričanja.

Izvedite več na: www.england.nhs.uk/personalisedcare/shared-decision-making

Tukaj je nekaj virov, ki jih lahko uporabite, da iz posvetovanj z anesteziologom ali osebjem za predoperativno oceno odnesete kar se da veliko:

Okvir Choosing Wisely UK BRAN

Ta vir uporabite kot opomnik, da postavljate vprašanja o zdravljenju.

https://bit.ly/CWUK_leaflet

NHS postavi tri vprašanja

Morda boste morali sprejemati odločitve glede svojega zdravljenja.

https://bit.ly/NHS_A3Qs

Center za perioperativno oskrbo (CPOC)

CPOC skupno sprejemanje odločitev obrazloži v obliki animacije.

www.cpod.org.uk/shared-decision-making

Vprašanja, ki jih morda želite zastaviti

Če imate vprašanja glede svojega anestetika, si jih zapišite (lahko uporabite spodnje primere in svoje dodate spodaj). Če želite pred dnevom operacije govoriti z anesteziologom, se obrnite na ekipo za predoperativno oceno, ki bo morda lahko poskrbela, da se boste po telefonu pogovorili z anesteziologom ali se z njimi srečali v ambulanti.

1. **Kakšna so tveganja zame?**
2. **Katera vrsta sredstva proti bolečinam je najboljša zame?**
3. **Zakaj bi ravno jaz moral ostati na oddelku za visoko odvisnost oziroma oddelku za intenzivno nego?**

Dodatni viri informacij

Za informacije v vašem jeziku prosimo obiščite našo spletno stran:

www.rcoa.ac.uk/patientinfo/translations.

Zloženke so lahko na voljo tudi na oddelku za anestezijo ali kliniki za predhodno oceno v vaši bolnišnici.

Na spletni strani fakultete za intenzivno medicino lahko najdete koristne informacije za bolnike in osebje za nego na intenzivni negi: www.ficm.ac.uk/for-patients

Izjava o omejitvi odgovornosti

Trudimo se, da bi bili podatki v tej zloženki točni in aktualni, vendar tega ne zagotavljamo. Ne pričakujemo, da bodo te splošne informacije odgovorile na vsa vprašanja, ki bi jih lahko imeli, ali da bi obravnavali vsa področja, ki bi se vam zdela pomembna. O izbiri ali morebitnih težavah, se posvetujte s svojim zdravniškim osebjem, pri tem pa naj vam ta navodila služijo kot vodilo. Zloženska se ne sme obravnavati kot zdravniški nasvet. Ne sme se uporabljati za komercialne ali poslovne namene. Za celotno izjavo o omejitvi odgovornosti kliknite tukaj (www.rcoa.ac.uk/patient-information/translations/slovenian).

Vse prevode je zagotovila prevajalska skupnost Translators without Borders (Prevajalci brez meja). Kakovost teh prevodov je preverjena, kljub temu pa obstaja nevarnost netočnosti in napačne interpretacije nekaterih informacij.

Zaupajte nam svoje mnenje

Če imate kakršne koli pripombe, jih pošljite na naslov: patientinformation@rcoa.ac.uk

Royal College of Anaesthetists

Churchill House, 35 Red Lion Square, London WC1R 4SG
020 7092 1500

www.rcoa.ac.uk

Tretja izdaja, april 2023

Ta zloženska bo pregledana v treh letih od datuma objave.

© 2023 Royal College of Anaesthetists

To zloženko se lahko kopira za pripravo informacijskega gradiva za paciente. Pri tem navedite ta izvorni vir. Če želite del te zloženke uporabiti v drugi publikaciji, morate to ustrezno navesti in odstraniti logotipe, blagovne znamke in slike. Za več informacij se obrnite na nas.